

УДК 377.8 + 378

Волинець Юлія Олександрівна,

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри
дошкільної освіти
Педагогічного інституту
Київського університету
імені Бориса Грінченка

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

У статті висвітлено проблему формування дослідницьких умінь майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

Ключові слова: дослідницька діяльність; сутнісні характеристики готовності; структура і компоненти готовності студентів до дослідницької діяльності.

Постановка і обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі Україна зазнає значних соціально-економічних, духовних і культурних перетворень, що вимагають від вищої школи виховання нового покоління фахівців, які зумовлюють потребу відповідної кадрової підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів, здатних досліджувати, застосовувати новітні досягнення науково-технічного прогресу для реалізації нових підходів, відповідатимуть запитам суспільства в галузі професійної підготовки фахівців з дошкільної освіти.

Нами встановлено, що вдосконалення професійної підготовки педагогічних кадрів є актуальною проблемою сьогодення, одним із завдань якої є забезпечення високого рівня готовності студентів – майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дослідницької діяльності. Таким чином, навчально-виховний процес вищого навчального педагогічного закладу має забезпечити ґрунтовну професійну підготовку майбутніх вихователів ДНЗ до дослідницької діяльності, створити сприятливі умови для

виявлення і розвитку їхніх творчих здібностей, готовності до дослідницької діяльності.

Аналіз досліджень та публікацій засвідчив, що окремими проблемами підготовки майбутнього педагога займалися вчені О. Абдулліна, А. Алексюк (готовність до професійної діяльності), Ю. Бабанський (дидактична підготовка), С. Гончаренко, І. Зязюн, С. Мартиненко, О. Пехота, І. Підласий, О. Сластьонін, Л. Хоружа (основам інтегрованого підходу до навчального процесу у ВНЗ). Проблема пізнавальної діяльності та професійної підготовки педагога до науково-дослідницької діяльності розглядалася в працях В. Базелюк, В. Бондаря, Л. Виготського, П. Гальперіна, Н. Кузьміна, О. Савченко, С. Сисієвої, Г. Тарасенко, Л. Хомич, підготовка до дослідницької діяльності вихователів ДНЗ порушується у дослідженнях Л. Артемової, А. Богуш, О. Запорожця, О. Кононко, М. Стельмаховича, О. Сухомлинської, О. Ярмоленко.

Ми вважаємо, що цьому питанню в дошкільній освіті приділяється недостатньо уваги, а проблема готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дослідницької діяльності є необхідною як в дослідницькій діяльності, так і в практичній роботі. Вона потребує вмінь щодо застосування педагогічних нововведень, прагнень випускника ВНЗ до пізнання нового, творчих пошуків, розвитку інформаційної компетентності. Досягнення дошкільних навчальних закладів, які створюють умови для розвитку сучасної особистості, забезпечуються високим професіоналізмом педагогів, інноваційними пошуками, науковою технологією навчально-виховного процесу, інформатизацією змісту навчального матеріалу, раціональним поєднанням нових і традиційних підходів до виховання дітей дошкільного віку.

Постановка мети і завдань статті. Як засвідчив проведений аналіз, питання готовності студентів – майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дослідницької діяльності – у вітчизняній науці не знайшло належного науково-теоретичного та практичного визначення,

відповідного методичного забезпечення. Це зумовлено недостатньою обґрунтованістю концептуальних завдань щодо формування готовності майбутніх вихователів ДНЗ до дослідницької діяльності, не належним рівнем вивчення перспективного педагогічного досвіду.

З огляду на зазначене, **метою** статті є розкриття проблеми формування готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дослідницької діяльності.

Виклад основного матеріалу. Актуальність окресленої теми, що охоплює теоретичні основи формування готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дослідницької діяльності, зумовлена реформуванням вищої освіти, потребами сучасності у високопрофесійних і компетентних фахівцях в галузі дошкільної освіти. Особливої актуальності дане питання набуває для майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Розвиток інтелектуального потенціалу особистості в умовах реформування освіти вимагає від вихователя використання з перших років перебування дитини в дошкільному навчальному закладі новітніх педагогічних технологій і методів, що підвищують її пізнавальну активність, розвивають здатність до самоосвіти й самовдосконалення. Тому одним із важливих завдань підготовки вихователя ДНЗ є формування в нього готовності до дослідницької діяльності як необхідної умови зростання його професійного рівня, орієнтації в наукових розробках і практичному досвіді. Їх сформованість є однією зі складових готовності випускників педагогічних вищих навчальних закладів до самостійної професійної діяльності і повинна займати важливе місце у системі загальноосвітньої та фахової підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти.

Головними і постійними вимогами, що висуваються до педагога, є: любов до дітей, прагнення до педагогічної діяльності, наявність спеціальних знань, широка ерудованість, педагогічна емпатія, високорозвинений інтелект, високий рівень загальної культури та моральності, професійне володіння різноманітними методами навчання і виховання дітей [3, 75-76].

Варто зазначити, що готовність до педагогічної дослідницької діяльності складається з трьох основних структурних компонентів, таких як: *мотиваційного, змістовно-процесуального та виконавського (дослідницького)*. Відповідно до цього ми виділяємо такі етапи формування дослідницьких умінь у процесі навчання у вищому навчальному закладі, а саме: ***мотиваційний етап***, спрямований на розкриття значущості дослідницьких умінь для професійної діяльності майбутнього педагога; ***змістовно-процесуальний етап***, що охоплює оволодіння студентами фундаментальними знаннями як теоретичною основою вмінь; теоретичне усвідомлення сутності, структури, організації педагогічної діяльності; практичне оволодіння системою дослідницьких умінь у навчально-виховному процесі та під час педагогічної практики; ***виконавський (дослідницький) етап*** передбачає подальший розвиток дослідницьких умінь у процесі навчально-дослідницької, науково-дослідницької та практичної роботи студентів.

Нами встановлено, що ефективність формування готовності майбутніх вихователів ДНЗ до дослідницької діяльності залежить від ***умов***: професіоналізації пізнавально-пошукової діяльності студентів; сполучення різних видів підготовки до професійної діяльності вихователя; застосування системи диференційованих завдань; індивідуальний підхід до вибору напрямку, змісту і форм студентських досліджень; варіативність шляхів здійснення студентом досліджень з урахуванням професійної підготовки; диференційований підхід до вибору методів педагогічного впливу на студентів, які знаходяться на різних рівнях готовності сформованості дослідницьких умінь; створення сприятливого психологічного клімату між студентами і викладачами. Ці умови мають бути враховані при розробці педагогічної моделі формування дослідницьких умінь майбутніх педагогів у фаховій підготовці.

Ми погоджуємося з думкою С. Мартиненко, яка зазначає, що «праця педагога є складним процесом, у структурі якого виокремлюються такі

елементи: педагогічна інтерпретація соціальних явищ, своєрідний переклад загальних, суспільних мети і завдань мовою педагогічних цілей і завдань, методичне забезпечення і безпосередня організація навчально-виховної взаємодії, використання можливостей навчальної діяльності, різноманітних інформаційних і виховних впливів макро-, меза- і мікросоціального середовища, аналіз досягнутого результату, співвіднесення його з поставленими метою і завданнями» [5, 33].

Отже, формування готовності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дослідницької діяльності виступають соціально-значимими орієнтирами його діяльності, вони є властивістю особистості і умовою набуття нових знань, вмінь і навичок.

Використана література

1. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности / В.И. Андреев. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1988. – 228 с.
2. Базелюк В.Г. Формування дослідницьких умінь керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти : автореф. дис... канд. пед. наук / В.Г. Базелюк; Університет менеджменту освіти АПН України. – К., 2008. – 20 с.
3. Беленька Г.В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : монографія / Ганна Володимирівна Беленька. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 320 с.
4. Кузьмина Н.В. Методы системного педагогического исследования деятельности / Н. В. Кузьмина. –Л.: Изд-во ЛГУ, 1980. – 162 с.
5. Мартиненко С.М. Діагностична діяльність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика: [монографія] / С.М. Мартиненко. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. – 434 с.